

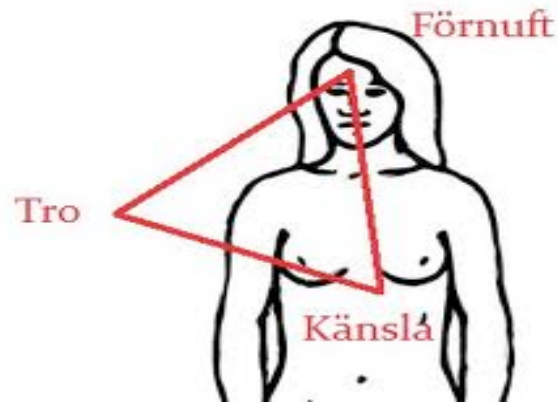

FPRA11:5

Religionsfilosofi och estetik

Introduktion

Hör religionsfilosofi och estetik ihop

RELIGION – ANDLIGHET – KONST – ESTETISKA VÄRDEN – SMAK

- Känsloladdade
- Subjektiva & personliga
- Faktorer i social identitet, sammanhållning och exklusion
- Saknar omedelbar praktisk nytta
- Involverar upplevelser som är svåra/omöjliga att beskriva

Blandade discipliner

Logik Metafysik Kunskapsteori Värdefilosofi

Grundvalar för trosföreställningar, livshållningar, värderingar, handlingsnormer.

Schema och upplägg

Tor **12/12**, kl 15-17, sal 104

Mån **16/12**, kl 15-17, sal 104

Tor **19/12**, kl 9-11, sal 104

Fre **20/12**, kl 9-11, sal 104

Mån **13/1**, kl 13-15, sal 104

Tis **14/1**, kl 13-15, sal 104

Ons **15/1**, kl 13-15, sal 104

Tor **16/1**, kl 13-15, sal 104

Introduktion/Estetik

Estetik

Estetik

Estetik

Religionsfilosofi

Religionsfilosofi

Religionsfilosofi

Religionsfilosofi

OBS!
Akademisk kvart

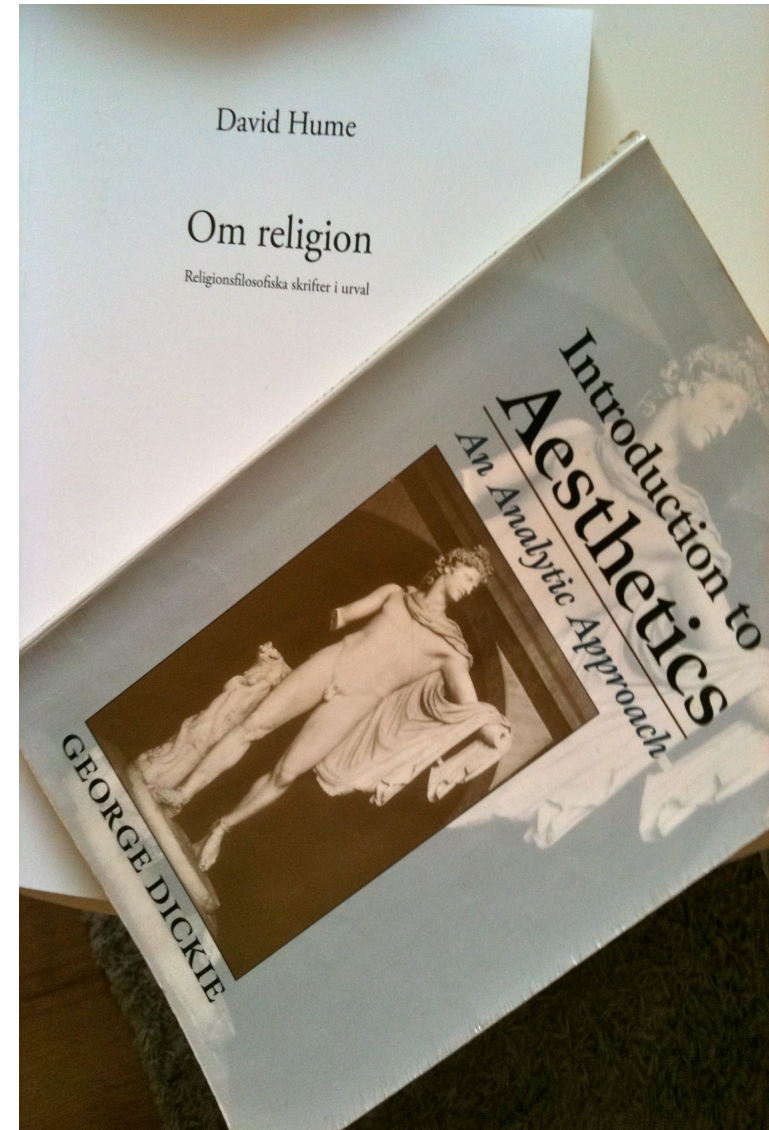
Kurslitteratur

George Dickie: *Introduction to Aesthetics*

David Hume: *Om religion*

Finns att köpa på expeditionen!

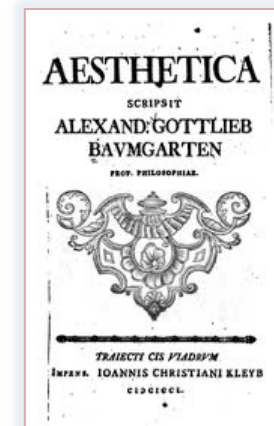

...estetik...

Ordet "estetik"

- Bildat på basis av grekiskans *aisthesis* = förnimmelse.
- Myntades av den tyske filosofen **Alexander Gottlieb von Baumgarten** (1714-1762).
- Enligt Baumgarten skulle estetiken som filosofisk disciplin vara en **vetenskap om reglerna för förnimmelser av det sköna** inom olika konstarter.

Estetikens områden

1

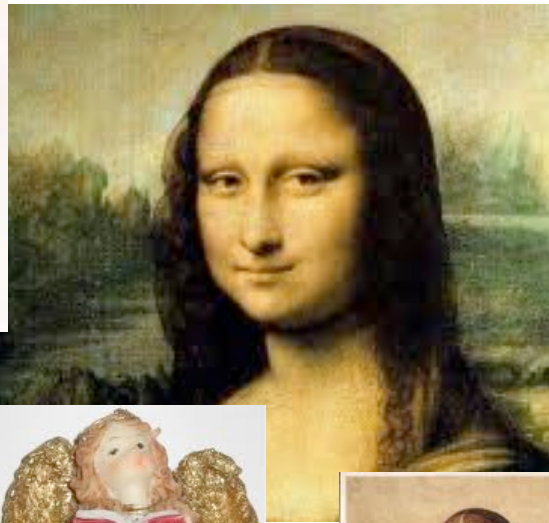
TEORI OM KONST

Konstens natur, väsen, funktion, värde; expression, representation, symbolik, mening, tolkning. "Konstfilosofi" – *philosophy of art*.

2

TEORI OM SKÖNHET

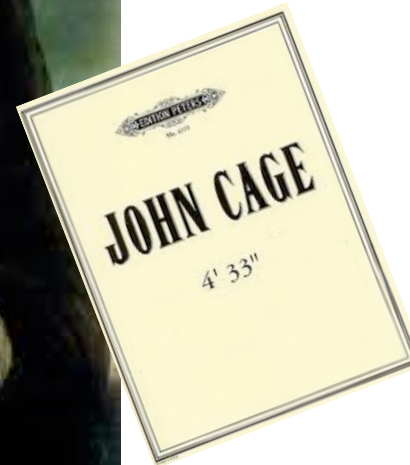
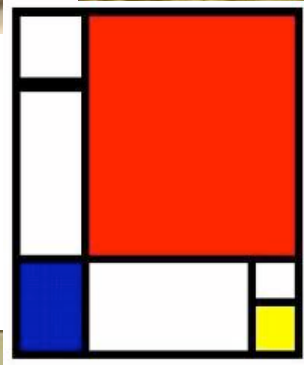
Estetiskt värde och estetisk värdering, i och utanför konsten ("det konstsköna" respektive "det natursköna"). Estetiska upplevelser. Den estetiska attityden.

La colombe poignardée
et le jet d'eau

Doutes figures polaires de
MIA MAREYE
YETTE LORIE
ANNIE et son MARIE
Où vivez-vous ?
vous filles
peut-être
MAIS
je n'en ai
plus et qui
bleme et qui prie
cette colombe s'exaltait

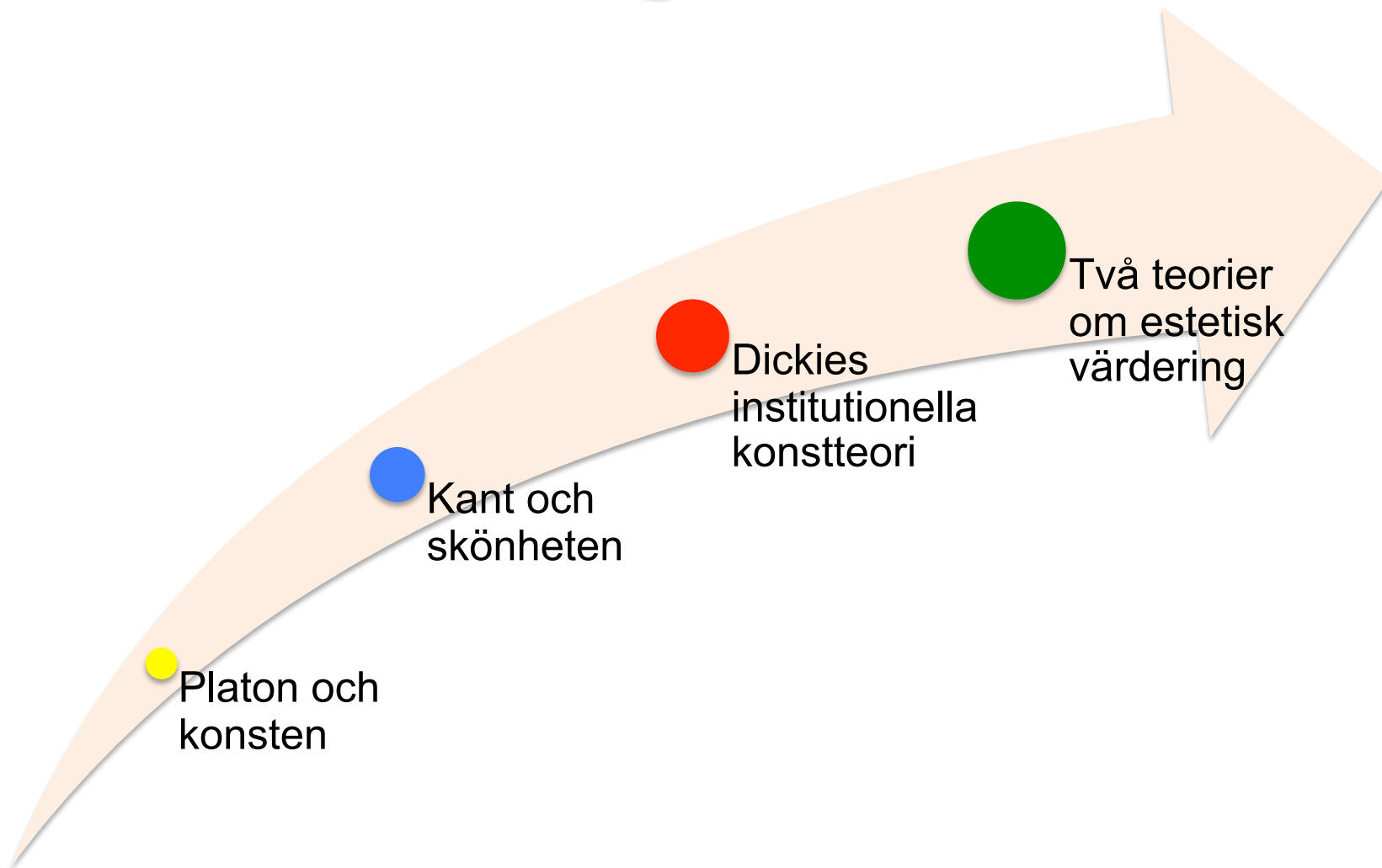
Tout le monde de
Omes sans parler de
Julien vers le temple
Et un regard en la distance
Même mélancolique
Qu'un de l'œuvre et Max
Derrière ses yeux gris
L'été qui part à sa vitesse
Le soleil tombe
J'aurais dû regarder abondamment le tableau avec deux gâteaux

**VAR FINNS
DEN RÖDA
TRÅDEN?**

Estetik

4 föreläsningar

Platon och konsten

Platons konster

Term: *techne*

jfr teknik

= praktisk skicklighet baserat på kunnande,
hantverk

Det finns många sorters *techne*:

läkekonst, ingenjörskonst, statskonst,
krukmakarkonst, skeppsbyggarkonst,
kokkonst osv.

Vissa former av *techne* är *produktiva* –
någonting nytt skapas. Dit hör musik,
litteratur, måleri och skulptur – det
som är konstarter i vår mening.

Mimetisk konst

Mimesis-teorin

Musik, måleri, skulptur, litteratur är mimetiska konster.

Mimesis = efterbildning, imitation, kopiering

- Musik efterbildar känslor.
- Måleri och skulptur efterbildar mänskliga gestalter, scenerier m.m.
- Litteratur, t.ex. drama, efterbildar mänskligt tal och handlande.

Platon hade en negativ syn på mimetisk konst

VARFÖR?

- 1. Metafysiskt argument**
- 2. Kunskapsteoretiskt argument**
- 3. Moraliskt argument**

"Den efterbildande konsten är (...) dålig i sig, har dåligt sällskap och bär dåliga frukter".

PLATON, *Staten* 603

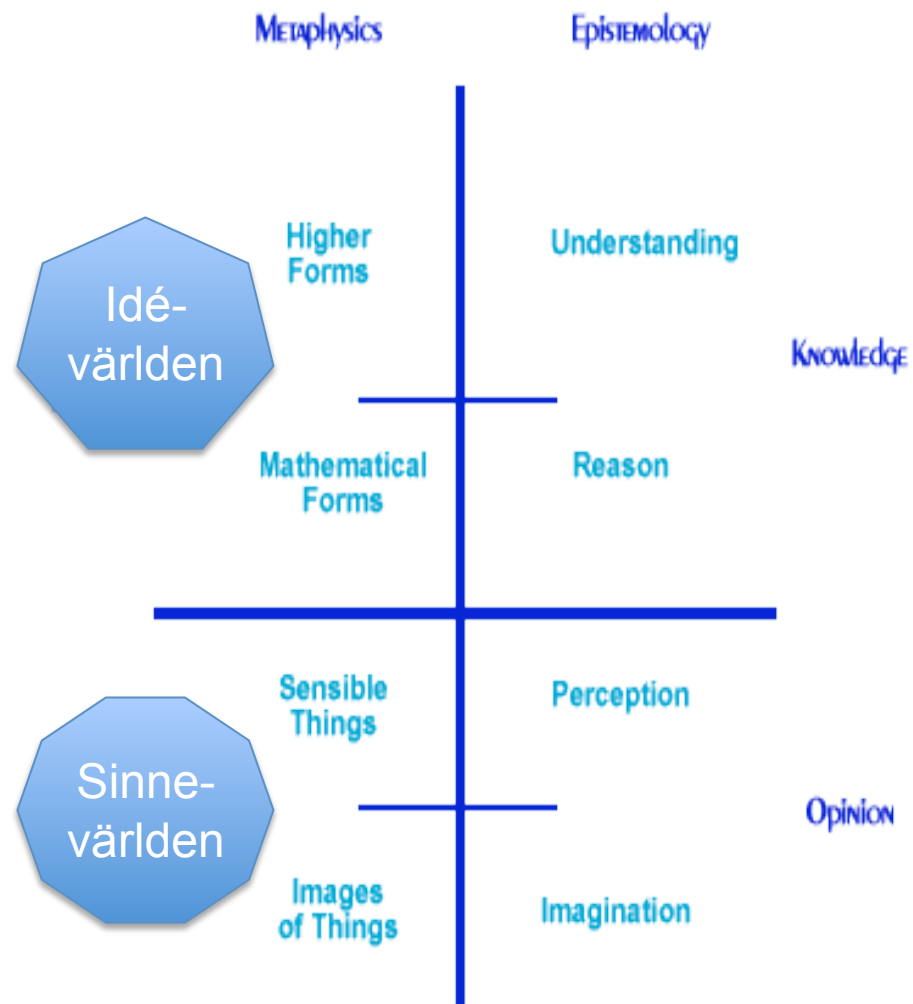
1. Det metafysiska argumentet

Förutsätter Platons idélära

- Distinktion idévärld – sinnevärld
- Idéer (abstrakta entiteter) – sinnligt förnimbara (konkreta) ting
- Idéer är fullkomliga och har den högsta graden av verklighet
- Sinnevärldens ting efterbildar och har del i idéerna, men på ett ofullkomligt sätt, och har en lägre grad av verklighet.

Sinnevärldens ting är ofullständiga, mer eller mindre dåliga "kopior" av idéerna!

Platons idealism

The idea of a "chair"

IDEAL = Concepts

A real chair

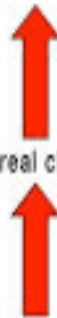

REALITY = Nature, phenomena

Representation of a chair

REPRESENTATION = Art work

Grottliknelsen
CLOTTIKUGISCU

ARGUMENTET Mimetiska konstverk är ofullständiga kopior av sinnevärldens fenomen, vilka i sin tur är ofullständiga kopior av fullkomliga idéer. Mimetiska konstverk är blott och bart "andrahandskopior" och som sådana metafysiskt suspekta, med en ytterligt låg grad av verklighet.

Joseph Kosuth, *One and Three Chairs*

Vi har således tre olika soffor: den ena är den som utgöres av själva soffans väsen; om denna kan vi väl säga, tänker jag, att gud har gjort den...

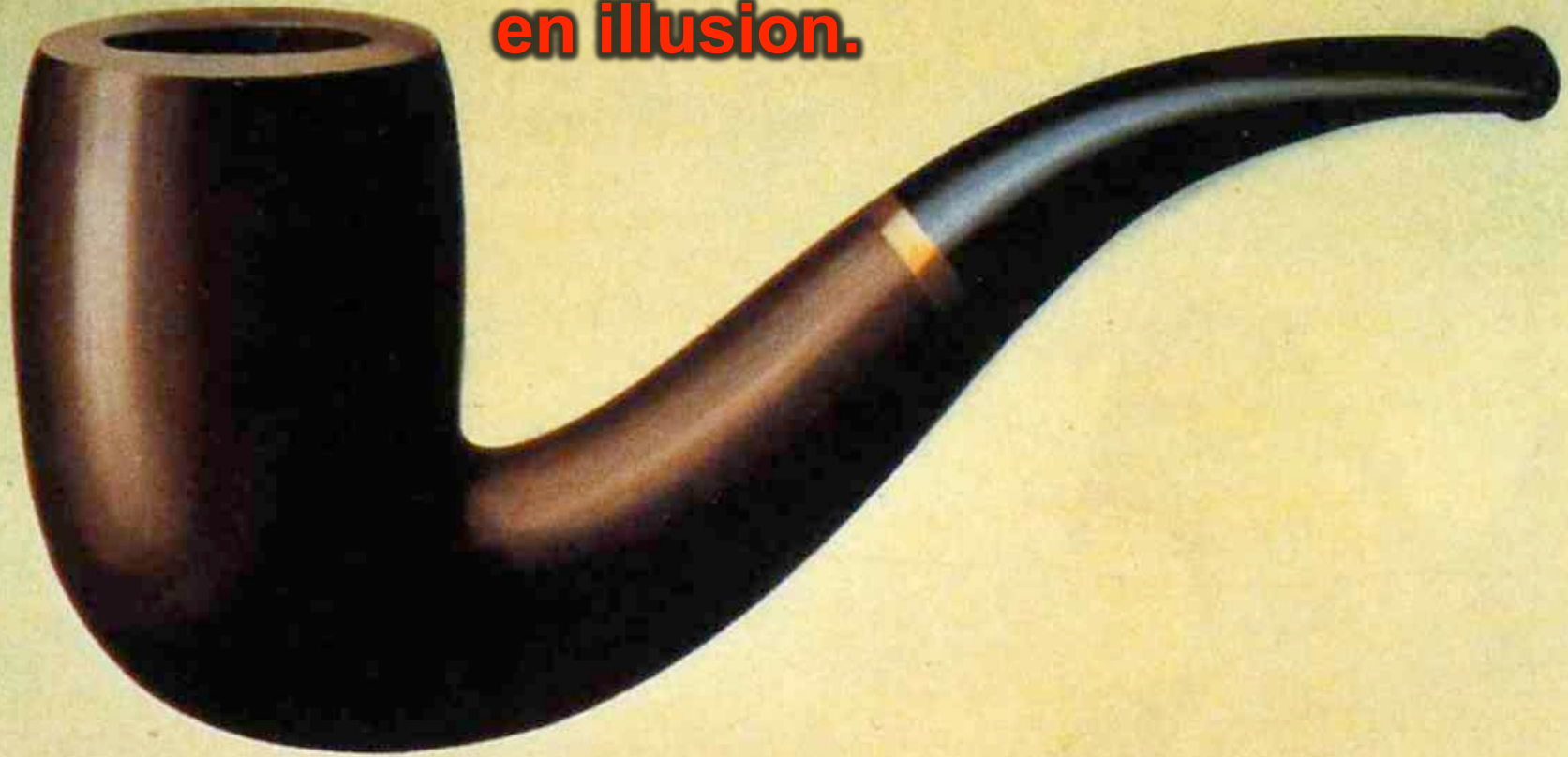
Och en annan är den som snickaren gjort.

Och en tredje är gjord av målaren, inte sant?

... en efterbildare, som är tre led avlägsen från det sanna väsendet.

PLATON, *Staten* 598

**Konstnären är produktiv, men
det som skapas är blott och bart
en illusion.**

Ceci n'est pas une pipe.

2. Det kunskapsteoretiska argumentet

Eftersom den mimetiska konsten blott och bart är en illusion, så kan den ***inte vara någon källa till insikter eller riktiga uppfattningar.***

Konstnären har inte "någon nämnvärd kunskap om det som han efterbildar" – det konstnärliga skapandet är egentligen bara en "lek och ej allvar". (*Staten 600*)

PLATO'S ANALOGY OF THE DIVIDED LINE			
Intelligible World	Objects	Mental States	
	The Good	Intelligence (<i>noësis</i>) or Knowledge (<i>epistēmē</i>)	
	Forms	Thinking (<i>dianoia</i>)	
World of Appearances	Mathematical Objects		
	Visible Things	Belief (<i>pistis</i>)	
		Images	Imagining (<i>eikasia</i>)

Sjung, o gudinna, om vreden som brann hos peliden Akilles

- Tyvärr är det så att konstnärer – i synnerhet diktare, i synnerhet Homeros – uppför sig som om de vore auktoriteter inom de områden som de behandlar i sin konst: krig, staters styrelse, barnuppfostran etc.
- Läsare, åhörare, åskådare låter sig vilseledas och tror att konstnärerna besitter visdomar som deras konst förmedlar.
- De blir förförda av de konstnärliga medlens "naturliga tjuvningskraft", t.ex. meter, rytm och harmoni.

Från Homeros till Homer Simpson?

***Konsten är dum och
leder till fördumning***

3. Det moraliska argumentet

Den mimetiska konsten är moraliskt skadlig. Den har en makt "att fördärva även de rättskaffens människorna".

(a) Konsten, särskilt den litterära, skildrar människor (eller gudar) som är olämpliga förebilder, vilket uppmuntrar till olämpliga beteenden (måttlöshet)

(b) Konsten väcker häftiga känslor, som leder till skadliga handlingar (t.ex. våld, uppror)

Dionysos som förebild?

**Uppmuntrar till måttlöst osedliga
beteenden – fylla och orgier**

MEDEA – en hämndlysten, hysterisk kvinna som, förskjuten av sin man, drar upp i bergen och mördar deras barn

VILKA KÄNSLOR VÄCKER INTE DETTA HOS KVINNOR SOM SER EURIPIDES' SKÅDESPEL!

Vad göra?

Censur!

Statlig kontroll över de mimetiska konsterna

- Förhindra att sådant produceras/visas som är skadligt.
- Uppmuntra/understödja skapandet av verk som är moraliskt uppbyggliga – som visar lämpliga förebilder och/eller väcker lämpliga känslor
- Konstnärer som inte samarbetar skall "vänligen men bestämt" ledsagas till landets gränser och landsförvisas.

Ingående kontroll i idealstaten

Exemplet musik

Typer av instrument 3

I stan: lyra, cittra

*"Och på landsbygden må
herdarna ha sina pipor".*

***finner sig i vad som
sker"***

Rytmer 2

***"de som är uttryck för
ett måttfullt och modigt
liv"***

Typer av melodier 2

***"den som återger och
efterbildar rösten hos en
modig man, då han
befinner sig i strid" OCH
den som framställer
honom när han "uppträder
med måtta och sans och***

*"Nåväl, låt oss då avsluta vår
rensningsprocess..."*

Platon och Aristoteles snackar känslor

- **PLATON** Känslor bör kontrolleras i möjligaste mån och helst inte få ett utlopp.
- **ARISTOTELES** Känslor måste få ett utlopp för den själsliga harmonins skull. Annars brister alla fördämningar och kaos hotar.

Aristoteles: Konsten – en möjlighet att ge känslorna ett säkert utlopp

Poetiken eller Om diktkonsten

T.ex. tragiska skådespel

En välskriven tragedi är utformad för
att väcka känslor av medlidande och
fruktan

Genom att följa med i intrigens
narrativa process blir åskådaren
"renad" – *katharsis*

